

a vidéki választmányhoz, melyben is az egylet kész-
nek nyilatkozni saját költségén egy fiút a váci
kosárfonó tanműhelyben kiképeztetni.

A kosárfonás nálunk divék, de csak nagyon
egyszerű és régi kezdetleges minőségében, mely-
ben már rég túlhaladt minket a világ, úgy hogy
a házi szükségre használt csinosabb kosarat is más
helyről hozzák be mihozzánk eladásra.

Kosár és kefékötési tanműhely állítottat volt
fel a kézdívarshelyi felsőbb népiskolához, de an-
nak is tanítója elhalálozott, s eredményt vajmi ke-
vesedt tudott felmutatni. De nem is mutathatótt,
mert a kosárfonás mesterségének jól betanításához
mint a leirat is tanúsítja 3 év szükséges. Szüksé-
ges nem csak a fonásnak megtanulása, hanem meg
annak is, hogy mely vesszőfajtából, mily kosarat
lehet fonní és amazokat miként tenyészítik s a
vesszőt miként kell alkalmazni tenni stb. És ehhez
idő kell s adassék is meg a kellő idő arra, hogy
azután egy képzett szakembert nyerhessen házi
iparunk

De azután azon szakembernek is alkalmat
kell nyújtanunk arra, hogy tanulmányait értékesít-
hesse, t. i., hogy műhelyt állíthasson és abba tanu-
lókat kapjon, kik azután mint a mézhordó mé-
hek, széthordják mindenfelé iparunknak tudomá-
nyát, hogy majdan egy pár év múlva a hosszú,
viharos teleknek unalmas óráit és gyakran náj!
nyomorait egy hasznos háziiparicikk munkája fogja
rövidíteni.

De hogy ezen jövő beköszönhesen, gondos-
kodnunk kell most arról alkalomnyitával, hogy
a kosárfonás megtanulására, arra alkalmas, tehet-
séges és mindenek felett hajlammal bíró tanuló
küldessék fel. S miután felsőbb népiskolánk van-
nak épen arra hivatva, hogy iparosságra képezze
nek tanulókat, ezért azoknak gondnokságai fel is
hivattak, hogy egy-egy tanuló ajánljanak a vidéki
választmányhoz, mely is azok közül kiválasztva
a lehető legalkalmasabbat, azt telhetőleg azonnal
utnak fogja indítani. A közérdek szempontjából
közöltük ezt a nagyfontosságú lépést; a leirat pe-
dig így hangzik:

Tisztelt vidéki választmány!

Egyesületünknek egyik főtelevése lévén a
székely földön a házi ipart terjesztési és fejlesztési
a központi választmány elhatározta, hogy mostan-
tól kezdve három éven át három székely fiút a
váci kosárfonó tanműhelyben a kosárfonás minden
nemében kiképeztet, egyesületünk pénztára fizet-
vén a három növendékért az ellátási költséget,
valamint az uti költséget iskész érettek fizetni:
azt azonban óhajtaná a központi választmány, hogy
rnházatokról (fejéreműt s ágyműt is beszozá-
mitva) a három év alatt magok a növendékek,
vagy azok szülői gondoskodjanak,

A növendékek életkora legalább 12, s leg-
fennebb 19 év kell hogy legyen továbbá szüksé-
ges, hogy az elemi iskolai tantárgyban, s külö-
nösen olvasás-írásban és számolásban jártassággal
birjanak.

Midőn a fennebbiekről a tisztelt vidéki vá-
lasztmányt értesítjük, egyszersmind tisztelettel fel-
kérjük, hogy miután a központi választmány meg-
állapítása szerint a kiküldendő három székely fiu
egyikének Háromszek megyeinek kell lennie, szí-
veskedjék belátása szerinti uton és módon az irt
céla egy alkalmas székely fiu kijelölésé iránt le-
hető rövid idő alatt intézkedni s arról minket ér-
tesíteni. Az illető ifjunak kijelölése és aztán feljö-
vele azért sürgős, mert az említett tanműhely-
ben a tanév f. évi július 1 én már megkezdődik s
jó lenne, ha ezen időre a három székely fiu is az
intézetben elhelyezve lenne.

E tárgyban teendő választást, illetőleg javasla-
tát kérve és minél rövidebb idő alatt elvárva, ha-
za fiu tisztelettel vagyunk a tisztelt vidéki választ-
mányunk:

A székely mívelődési és közgazdasági egye-
sület központi választmányának Budapesten május
hó 23-án 1879, tartott üléséből.

alázatos szolgáló

Hajós János,
egyl. elnök.

Buzogány Áron,
egyl. titkára.

A brassói „Gazeta”-ból.

A „hazafias” bassó „Gazetta Transilvaniei”
június 3-án kelt 42-ik számában ismét csak a ma-
gyarnyelv tankötelezettségéről szóló törvénycikkéről
vezérelkedik s következő épületes dolgokat ír:
„Miután a törvénycikk, a melylyel a magyar-
nyelv, mint tanköteles tárgy behozott a mi nép-
iskoláinkba, már érvényre emeltetett, kérdezzük,
vajon a magyarországi és erdélyi román nép hely-
zete szenvedett-e az által valami változást? Azt
hiszük e kérdés nem felesleges, hanem nagyon is
szükséges, mert csakis úgy leszünk képesek hü
képet formálni magunknak azon magatartásunkról,
melyet a jövőben követnünk kell, hogyha a jelen
helyzetet folytonos vizsgálódások tárgyává tesszük.
Olvasóinknak alkalmuk volt a tekintetbeni
véleményünket régebben megismerhetni. A ma-
gyarnyelvről való törvénycikk, a mely a mult, na-
pokban nyert szentesítést, egy újabb gyűrűt ké-
pez az orosz láncban, melylyel nemzetiségünk
lábai és kezei megkötöttek hogy a haladásban egy
lépést se tehessen előre. Ez az egész a mit a
fennemlített kérdésre felelni lehet. Népünk hely-

zete ezen törvény által csakugyan változott a
mennyiben egy néhány perccel súlyosabb lett.

De kérdezhetné most valaki, hogy miért csin-
áltunk annyi oppositiot, hogyha ezen törvény csak
toldaléka az ellenünk hozott eddigi törvényeknek?

Könnyű volna erre is megfelelni. Az első és
a legszülyosabb csapást szenvedtük, mikor az unió
törvény létrejött, ezt pedig követte a többi, a
melyek által jogkörünk m nd inkább szülye-
sítottatott. Következett azután egy szünet az el-
lenséges indulatú törvényhozó testületben, a mely
jól esett nekünk, mert kiheverhettük legalább a
sok csapást. Némelyek azt remélték, hogy idővel
a sok seb be fog heggedni és a román nép hely-
zete jobbra forduland. Az ő reményeik a magyar
törvényhozás azon intézkedéseire voltak alapitva,
melyek hogyha gondallalkalmatnak, még némi
menhelyül szolgálhattak volna nemzetiségű fejlődé-
sünknek. Azonban egyszerre elleneink föl-mélték
kezüket, hogy reánk újabb csapást mérjenek. Nem
volt-e természetes, hogy kiálltsunk s védjük ma-
gunkat az újabb merénylet ellen?

Ez ügynek azonban más oldala is van. A mi
egyházi és iskolai autonómiaink az egész a mi még
jogaik hajótöréséből meg van. E törvény által
azonban megtámadatik és hatalmasson egyszülyoz-
tatik ezen autonómia. Legfőbb köteletségük volt
főpásztorainknak, miszerint en nek megmentésére
siessenek. Egyháznak fejei többé nem hallgathat-
tak, midőn a fejse a lábuk alatt levő galyra irá-
nyoztatot. A nép megadta nekik az erkölcsi se-
gélyt és hogyha mindezek dacára fáradozásaik si-
kertelenek, ennek oka semmi összefüggésben nem
áll magatartásukkal.

Igy tehát főpapjaink ezen legutóbbi actioja
a néptől elszigetelve nem maradt, mert a nép
minden alakban nyilvánította ezen oppositioval
szemben való egyetértését, hanem azért mégis egy
szülye-
sabb szabot actio maradt, a melynek az volt
célja, hogy megvédjen egy új veszélytől, a mely
az egyházi autonómiainkat fenyegeti. A román ne-
zetiség azonban ennyivel meg nem elégszik, de
kell, hogy minden erejét összpontosítsa, és hogy
megkettőztetett kitarással harcoljon, míg minden
állami, közéleti tereken egyenjogositva nem leend

Ilyennek tekintjük mi a helyzetet most, mi-
dön a magyar nyelv tankötelezettségéről szóló
törvény érvénynyé emeltetett.

A székelyföld a sz.-fehérvári kiállításon.

— A „Kelet” után. —

II.

A székes fehérvári háziiparkiallításnak egyik
legfeltűnőbb részét kétségtelenül a hosszufalusi
tanműhely faragványai képezik, melyeket már
Kolozsvárt volt alkalma a nagy közönségnek is-
merni. Minden elforgultság nélkül kimondhatjuk,
hogy ilyen munka nincs több a kiállításon, habár
ezzel még nincs az mondva, hogy a faragványok
a tökéletesség legfelsőbb fokán állanak; még
némi bizonytalanság, s a surlópapirnak gyakori
használatá vehető észre e tárgyakon s hogy mégis
a legkitűnőbbek, az csak azt bizonyítja, miszerint
a fával megáldott Magyarországon a faragászatnak
lélekmesítő szép mestersége, mint iparág nem
létezik s így természetesen azok sem léteznek, a kik
e téren nagyobb bravourt fejtenének ki. Tanítvá-
nyoktól, pörgyermekektől azonban, a mint ezt sok-
szor elismertük, a hosszufalusi faragványok re-
mekművei s büszke lehet rá tanítóink.

Annál gyarlóbbak a kézdívarshelyi iskola
készítményei, mi előttünk annyiaval megfoghatatlan-
nabb, mivel ez iskolának, egy szakmáját kitűnően
értő tanítója van. A mit e tanműhely kiállított
csak gunya a faragásnak s a mint már eddig
kárba ment a ráköltött 5 ezer forint; szeméret
dobott pénz, a mit ezután kiadnak. Legokosabb
volna a tanműhelyt vagy rögtön megszüntetni,
vagy idején egy új taneót alkalmazni a régi he-
lyébe. Ép ily kevésbé nyilatkozhatunk hízeltől
ezen oskolánál készített kosárkötő munkákról,
Nem egyéb ez, mint a háziipar compromittálása a
tanítványok és a közönség előtt egyaránt. Azok,
a mint kilépnek az életbe, arról fognak meggyö-
ződni, hogy tanulmányaiknak egy fillér hasznát
sem vehetik, ez pedig az iparoktatás ellen fog ki-
kelni. Jobb semmit sem tanítani, ha nem lehet
tökéletes és versenyképes, a mit előállítunk,

Az erdélyi részekből rendszeres tanműhely
kiállításaként még csak az erdélyrésziiparfejlesztő
egylet marosludasi kákafozó és b-hunyadi gyer-
mekjátékkészítő szaktanműhelyeinek készítményei
szerepelnek, még pedig mind a két iparág egyet-
len a kiállításon s ha az egyesület detailban is
árusítná készítményeit, több száz darabra menő
szatyrat és gyermekjátékokat adhatott volna el.

Mint népiar, érdekesek a szudvarhelyi
szőtesek, talán a legértékesebb ily nemű kelmék
melyek Kolozsvárt is szép keletnek örvendenek.
Nagy hiányuk azonban a rut szinezés, mire név-
ne nem ajánlhatjuk eléggé a sz. udvarhelyieknek, hogy
forduljanak fonalaikkal az államsegélyvel berende-
zett s-szentgyörgyi festődehöz, hol igen olcsón s a
Székesfehérvárról kiállított minták tanúsága szerint
nagyon szépen festetnek a fonalok. Az egész ud-
varhelyi szővészetre névze, mely a legnagyobb
mértékben megérdemli a támogatást, magasztos
hivatást lesz betöltendő a csak most alakult ud-

varhelyi iparfejlesztő egylet, a mely épen egy
szővészetű műhely felállítását tűzte ki céljául.

Egy másik specialitása Székely Udvarhely-
nek az özv. Lakatos János által kiállított tapló
táskák, dohány-szivatartók s egyéb csecsebecsék
ritka csinyinyl és izlésel kiállitva. Eddig a tapló-
ból csak kalapok készítették no meg more pátrió
tüzet adtak a szűz dohánynak (azt mondják, a tra-
fikot nem is tartja érdemesnek meggyújtani a tapló)
de ez, a mi a kiállításon szerepel, már valóságos
költészete s tapló iparnak. Meleg vasalóval ugya-
nis a vékonyra szelt tapló lapjai sötétebben vilá-
gosabban megbarbitattnak, ezekből pedig virágó-
kat, leveleket vágnak ki s több színű darabó-
kat, arany, ezüst, fonállal és gyöngyökkel egész virág-
csokrok illesztettek egybe, a melyek aztán egy
szép sávós taplóból készült s piros selyemmel bé-
lelt táskán pompáson veszik ki magukat s felta-
lálónőnek, kiváló izlésel dicsérik. Egy egy ilyen
táskának 2 frt az ára s a kiállításon egymásra
vásárolják őket. Kár, hogy a tapló az ujjparág
következtében nagyon kezd fogyni s a székely
atyafiak már sokszon onsen fcsapták az árt.

Ezekhez még csak a gr. Teley Miksinó ál-
tal Kendi-Lónáról beküldött gyönyörű párnacsup
és asztalművü himzéseket kell megemlítenünk, a
melyeket talán porleányok hímeztek, de a rajta
levő izléses formák ismét szép tanúság, hogy a
népnek, a mint főnséges dalaiban, ép úgy az ál-
tala használt díszítésekben, a költészeten egy szép
titokzatos világa rejlik, a melyet némileg ismerni
és becsülni csak most kezdenek a művelt emb-
rek — s ezzel bemutatók az erdélyrészi háziipart a
székesfehérvári kiállításon,

Bizony sokkal többet és még szerföltöt ér-
dekes dolgokat lehetett volna kiállítani, mert a
mit felsorolánk, még korántsem képviseli az erdélyi
háziipart.

VIDEKI ÉLET

Zsigmon, 1879. június 8.

A pünkössti ünnepek másod napján egyletünk
a silány lábon álló pénztár gyarapítására a mltg.
br. Szentkereszty István ur kegyes engedélyéből
csereében majális rendezett s dacára a változó-
kony időjárásnak öröndetes sikerre vezetett. Szép
számu közönség jelent meg a majális helyén, kiket
nagyobb részben nemes jó indulatuk utalt az ala-
kuló és kezdettel küzködő egyszerű falusi fiatalok-
ból áló önkéntes tüzoltók közé s lelkesítették a
kezdet fáradaibaiban; nevezetesen Papoc közön-
sége, mely oly ferkarólág jelent meg ez egyszer
majálison, mi által képes lett egyletünknek leköté-
lezni, s bebizonyítani a tüzoltó jelszavak igaz-
ságát:

„A tüzoltó hős, kinek legszebb bére és jutal-
ma nem a tömeg dicsérete, hanem az önként fel-
vállalt és hűségesen teljesített köteleesség magasz-
tos tudata.”

S közösgénkben nem is remélt pártolótag
jelent meg dacára a változókony időnek és jelen-
kezett a pártolási tagságra; valamint működő tag-
ságra is 19 jelentkezett kikről mind feltűlezzük,
hogy idézett tüzoltói jelszót — ha csak az iskolát
nem hasztalan járták — fel fogni és követni tudni
fogják.

A majális esti 8 óráig tartott, mikor a „Ko-
rona” című vendéglőbe vonulva, a mulatság éjféli
2 órakorig tartott.

Továbbá tiszteletünk kifejezése mellett sorol-
juk fel azon pártfogó urak és urasszonyok neveit,
kik jelen majális alkalmával felül fizettek: t. kts.
Szöcs Boldizsár ur 3 frt, Székely Károly 60 kr,
Domokos Károly 1 frt, Fazakas Miklós 20 kr,
Bartalis János 40 kr, Konc András 80 kr, Kovács
János 20 kr, Vajna János 1 frt, Lázár József és
neje 1 frt, Ilyés Lászlóné 50 kr, Lázár B. B. M.
és Róza 1 frt, és így összesen felül fizettek 9 frt.
10 krt miért is fogadják a zágoni önkéntes tüzoltó
egylet nevében a jelszó értelmében lekötellezett
indulatunkból származó hálás köszönetünk.

Es így a fellülfizetés összegét hozzá számítva
a rendez bevétele 68 frt 80 krhoz, teszen az összes
bevétele 77 frt 90 krt, mely összegből kivonva a
majálisra tett kiadás összegét 24 frt 81 krt, marad
tisza jövedelem 53 frt 9 krt.

Végül fogadjuk a sz. Szentkereszty Ist-
ván ur a majális megtartására csereében adote
engedélyeért, valamint t. kts. Szöcs Boldizsár ur a
táncsterem folytonos ingyenes átengedéseért, mint
pártoló tagok irányában leendő leghálásabb kö-
szönet nyilvánításunkat.

Lázár Benedek,
főparancsnok.

Csákány István,
pénztárnok.

SZIN ÉSZET.

K. Vasárhely, 1879. jun. 8.

Kedden (jun. 3.) a helybeli csizmadia ipartár-
sulat zászlószentelési ünnepélyének emelésére dísz-
előadásul adatott Jókai Mór drámai költeménye:
„Hős Pálffy.” Csinos kis előadás volt; hanem a
színészek minden igyekezete, melylyel a darabot
érdekessé tenni törekedtek kárba vesztett;
mert üres páholyok és padok előtt játszottak, csu-
pán a karzat volt telve a maga közönségével. Az
érdemes csizmadia társulatból is alig láttunk egy